

Κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής
Στρατηγική για την ένταξη και την πολυμορφία στο
πλαίσιο του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού
Σώματος Αλληλεγγύης

Έκδοση 1 – 29/4/2021

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού
Ευρωπαϊκή Επιτροπή

B-1049 Βρυξέλλες

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2021

Η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Η πολιτική περαιτέρω χρήσης εγγράφων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διέπεται από την απόφαση 2011/833/ΕΕ (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 39).

**Κατευθυντήριες γραμμές
εφαρμογής**

**Στρατηγική για την ένταξη και
την πολυμορφία στο πλαίσιο
του Erasmus+ και του
Ευρωπαϊκού Σώματος
Αλληλεγγύης**

Έκδοση 1 - 29/4/2021

Πίνακας περιεχομένων

Πίνακας περιεχομένων	4
1. Εισαγωγή	6
2. Ιστορικό.....	7
α) Πλαίσιο πολιτικής και κινητήριες δυνάμεις.....	7
β) Κοινωνικό πλαίσιο.....	8
γ) Αξιοποίηση της πείρας από προηγούμενα προγράμματα.....	8
3. Στόχοι της στρατηγικής	9
4. Ορισμοί	10
α) Ομάδες-στόχοι	10
β) Φραγμοί στην προσβασιμότητα και την προσέγγιση	10
i. Αναπηρίες	11
ii. Προβλήματα υγείας.....	11
iii. Φραγμοί που σχετίζονται με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.....	11
iv. Πολιτισμικές διαφορές.....	11
v. Κοινωνικοί φραγμοί	11
vi. Οικονομικοί φραγμοί.....	12
vii. Φραγμοί που συνδέονται με διακρίσεις	12
viii. Γεωγραφικοί φραγμοί.....	12
γ) Κατανόηση της πολυμορφίας.....	12
5. Μηχανισμοί των προγραμμάτων για τη στήριξη της ένταξης και της πολυμορφίας	12
α) Η ένταξη και η πολυμορφία ως προτεραιότητες στη διαδικασία αξιολόγησης.....	13
β) Προσβασιμότητα των προγραμμάτων και φιλικότητά τους προς τον χρήστη	13
γ) Προπαρασκευαστικές επισκέψεις	13
δ) Ενισχυμένη καθοδήγηση.....	14
ε) Ειδική χρηματοδοτική στήριξη	14
στ) Μικρότερες δράσεις με ευκολότερη πρόσβαση	15
ζ) Βήμα-προς-βήμα διαδικασίες για τη δημιουργία ικανοτήτων.....	15
η) Μορφή έργων και διάρκεια κινητικότητας.....	15
θ) Ευρωπαϊκές δραστηριότητες σε τοπικό επίπεδο	15
ι) Διαδικτυακές ανταλλαγές.....	15
ια) Υποστήριξη της εκμάθησης γλωσσών	16
6. Ο ρόλος των οργανώσεων στην προετοιμασία, την υλοποίηση και την παρακολούθηση έργων	16
α) Δικτύωση και ανάπτυξη ικανοτήτων για την ένταξη και την πολυμορφία.....	16
β) Δίκαιη και διαφανής επιλογή των συμμετεχόντων.....	17
γ) Ευαισθητοποίηση και προβολή.....	17
δ) Προετοιμασία και υποστήριξη των συμμετεχόντων σε όλα τα στάδια του έργου	18
i. Πριν από το έργο.....	18
ii. Κατά τη διάρκεια του έργου	18
iii. Μετά το έργο	18
ε) Ενθάρρυνση και στήριξη της συμμετοχής της κοινότητας	19
7. Ο ρόλος των εθνικών οργανισμών, των κέντρων πόρων και του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA)	19
α) Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση	20
β) Υποστηρικτική προσέγγιση	20
γ) Στρατηγική δράση	20
δ) Υπεύθυνοι ένταξης.....	21

ε) Κατάρτιση και δικτύωση για τις οργανώσεις, το προσωπικό των εθνικών οργανισμών και τους εμπειρογνώμονες αξιολογητές.....	21
στ) Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων	21
ζ) Συνέργειες με άλλα προγράμματα	22
8. Έμπνευση από επιτυχείς εμπειρίες και ορθές πρακτικές	22

1. Εισαγωγή

Οι αρχές της ισότητας και της συμμετοχικότητας αποτελούν μέρος των βασικών αξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ταυτόχρονα, οι κοινωνίες χαρακτηρίζονται από ολοένα μεγαλύτερη πολυμορφία από πολλές απόψεις. Κατά συνέπεια, καθίσταται περισσότερο αναγκαία η κατανόηση και διαχείριση της πολυμορφίας και η δημιουργία συνεκτικών κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς στην Ευρώπη. Τα ενωσιακά προγράμματα Erasmus+ και Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης (στο εξής: προγράμματα) είναι βασικά προγράμματα που μπορούν να υποστηρίξουν την επιδίωξη αυτή.

Τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) θα πρέπει να παρέχουν ευκαιρίες προσβάσιμες σε όλους. Ωστόσο, ορισμένα άτομα δεν μπορούν να επωφεληθούν εξίσου από αυτές τις ευκαιρίες, επειδή αντιμετωπίζουν διάφορους φραγμούς. Η ένταξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν φραγμούς στην πρόσβαση ή έχουν λιγότερες ευκαιρίες στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την εργασία στον τομέα της νεολαίας αποτελεί βασικό στόχο διαφόρων πρωτοβουλιών πολιτικής. Παρότι κατά το παρελθόν τα προγράμματα της ΕΕ στους τομείς της εκπαίδευσης, της νεολαίας και του αθλητισμού είχαν επικεντρωθεί στην ένταξη, οι σχετικές αξιολογήσεις και έρευνες καταδεικνύουν την ανάγκη για περαιτέρω διεύρυνση της πρόσβασης και της συμμετοχικότητας.

Ως ώθηση για την ένταξη και την πολυμορφία στη νέα γενιά προγραμμάτων του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης, οι κανονισμοί για αυτά τα νέα προγράμματα περιλαμβάνουν ειδικό κεφάλαιο για την ένταξη, όπου μεταξύ άλλων στοιχείων ζητείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να θεσπίσει ειδικό πλαίσιο μέτρων ένταξης που να περιγράφει τους βασικούς τομείς εργασίας για τα επόμενα επτά έτη σε σχέση με αυτό το θέμα. Παράλληλα με τις διοργανικές διαπραγματεύσεις σχετικά με τους κανονισμούς για τη θέσπιση των δύο προγραμμάτων, και προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα νέα προγράμματα περιλαμβάνουν αυτήν τη σημαντική οριζόντια διάσταση ευθύς εξαρχής, οι εργασίες για ένα Erasmus+ και Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης με λιγότερους αποκλεισμούς έχουν γίνει από κοινού με τα κράτη μέλη, τους εθνικούς οργανισμούς του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης και τον Ευρωπαϊκό Εκτελεστικό Οργανισμό Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA), καθώς και με δίκτυα, ΜΚΟ, εμπειρογνώμονες και τελικούς δικαιούχους, συμπεριλαμβανομένων όσων έχουν λιγότερες ευκαιρίες.

Το παρόν έγγραφο είναι το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας συνδημιουργίας· βασίζεται στην πείρα από τους διάφορους τομείς των προγραμμάτων και ενθαρρύνει την αμοιβαία έμπνευση και παροχή κινήτρων μεταξύ τους. Περιλαμβάνει κοινούς ορισμούς μεταξύ των διαφόρων τομέων, ομάδων-στόχων και ειδικών στόχων που σχετίζονται με την ένταξη, και έχει αναπτυχθεί σε στενή συνεργασία με τους εθνικούς οργανισμούς του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης και άλλους εξωτερικούς ενδιαφερόμενους φορείς, με σκοπό να φέρει το πρόγραμμα Erasmus+ και το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης επίσης κοντά σε άτομα με λιγότερες ευκαιρίες.

Στο παρόν έγγραφο καλύπτονται οι ακόλουθες πτυχές: στην ενότητα 2 περιγράφεται το ιστορικό της πολιτικής, με βάση την πείρα από προηγούμενα προγράμματα σε σχετικούς τομείς. Οι στόχοι της στρατηγικής αναλύονται περαιτέρω στην ενότητα 3. Στην ενότητα 4 παρατίθενται οι απαραίτητοι ορισμοί, ενώ τα διαθέσιμα μέτρα στο πλαίσιο των προγραμμάτων για τη διασφάλιση της ευρύτερης προσβασιμότητάς τους περιγράφονται στις ενότητες 5 και 6. Στην ενότητα 7 παρέχονται κατευθυντήριες γραμμές για τους εθνικούς οργανισμούς, τα κέντρα πόρων και τον Ευρωπαϊκό Εκτελεστικό Οργανισμό Εκπαίδευσης και Πολιτισμού σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής της στρατηγικής στις δραστηριότητες που υποστηρίζονται μέσω των προγραμμάτων. Παραδείγματα ορθών

πρακτικών και τρόπων βέλτιστης χρήσης των σχετικών εργαλείων παρατίθενται στην ενότητα 8.

2. Ιστορικό

α) Πλαίσιο πολιτικής και κινητήριες δυνάμεις

Οι αρχές της ισότητας και της συμμετοχικότητας αποτελούν μέρος των βασικών αξιών της ΕΕ και κατοχυρώνονται στις Συνθήκες της ΕΕ¹: «Σε όλες τις δραστηριότητές της, η Ένωση σέβεται την αρχή της ισότητας των πολιτών της, οι οποίοι τυγχάνουν ίσης προσοχής από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της.».

Η ένταξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν φραγμούς πρόσβασης ή έχουν λιγότερες ευκαιρίες στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την εργασία στον τομέα της νεολαίας αποτελεί βασικό στόχο της πρωτοβουλίας της Επιτροπής για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης², καθώς και της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία³ και των ευρωπαϊκών στόχων για τη νεολαία⁴. Στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων αναφέρεται ότι «κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση»⁵. Αυτό συνάδει επίσης με την Ατζέντα του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη⁶ των Ηνωμένων Εθνών, που επιδιώκει, μεταξύ άλλων, να «διασφαλίσει χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμη ποιοτική εκπαίδευση και ευκαιρίες διά βίου μάθησης για όλους».

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο⁷ υπογράμμισε εν προκειμένω ότι «η παιδεία και ο πολιτισμός είναι κομβικής σημασίας για την οικοδόμηση συνεκτικών κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς» και στη βάση αυτή κάλεσε τα κράτη μέλη, το Συμβούλιο των Υπουργών και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προωθήσουν τις εργασίες με σκοπό «την ενίσχυση της κινητικότητας και των ανταλλαγών, μεταξύ άλλων μέσω [...] ουσιαστικά ενισχυμέν[ων], χωρίς αποκλεισμούς και διευρυμέν[ων]» προγραμμάτων.

Επιπλέον, ο αθλητισμός είναι ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη προσωπικών, κοινωνικών και μαθησιακών δεξιοτήτων και για την προώθηση της ανοχής, της αλληλεγγύης, της συμμετοχικότητας, καθώς και άλλων αξιών του αθλητισμού και αξιών της ΕΕ. Ένας από τους στόχους του νέου προγράμματος εργασιών της ΕΕ για τον αθλητισμό είναι η αύξηση της συμμετοχής στην άθληση και στη σωματική άσκηση για τη βελτίωση της υγείας, με στόχο την προώθηση ενός ενεργητικού και φιλικού προς το περιβάλλον τρόπου ζωής, της κοινωνικής συνοχής και της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στα κοινά.

Με βάση αυτό το πολιτικό πλαίσιο και λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που υποβλήθηκαν από ενδιαφερόμενα μέρη, η αρχή ότι τα προγράμματα πρέπει να είναι προσβάσιμα σε όλους⁸, ανεξάρτητα από τους φραγμούς που ενδέχεται να αντιμετωπίζουν τα άτομα, αποτελεί τη βάση όλων των ευκαιριών τις οποίες προσφέρουν τα εν λόγω προγράμματα σε άτομα και οργανώσεις τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ, με στόχο να μην μείνει κανείς στο περιθώριο και να διαμορφωθούν πιο δίκαιες κοινωνίες με λιγότερους αποκλεισμούς, πιο πράσινες και πιο έτοιμες για την ψηφιακή εποχή.

¹ Άρθρο 9 της ενοποιημένης έκδοσης.

² Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής COM(2018) 268 της 22ας Μαΐου 2018.

³ Ψήφισμα 14080/18 του Συμβουλίου, της 15ης Νοεμβρίου 2018, για τον καθορισμό στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία για την περίοδο 2019-2027.

⁴ https://europa.eu/youth/home_el

⁵ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_el

⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals_el

⁷ Συμπεράσματα της συνεδριάσεώς του στις 14-15 Δεκεμβρίου 2017.

⁸ [Παραπομπή στις νομικές βάσεις.]

β) Κοινωνικό πλαίσιο

Οι κοινωνίες παρουσιάζουν ολοένα μεγαλύτερη πολυμορφία από πολλές απόψεις (πολιτισμικές καταβολές, ικανότητες, κοινωνικές ομάδες, σεξουαλικότητες, πολιτικές απόψεις, ταυτότητες, εκπαίδευση, κατάρτιση, επίπεδα γραμματισμού κ.λπ.). Κατά συνέπεια, καθίσταται περισσότερο αναγκαία η κατανόηση και διαχείριση της πολυμορφίας και η δημιουργία συνεκτικών κοινωνικών συστημάτων χωρίς αποκλεισμούς, μέσω δραστηριοτήτων άτυπης, τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης. Το όραμα της Ευρώπης είναι να παρέχει την απαραίτητη στήριξη για την αντιμετώπιση των προκλήσεων με τις οποίες ενδέχεται να βρεθούν αντιμέτωπα τα άτομα σε αυτήν τη διαδικασία.

Οι σύγχρονες κοινωνίες και τα πολιτικά συστήματα βασίζονται στην ένταξη και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στη δημοκρατική διαδικασία και στον δημόσιο βίο, ανεξάρτητα από το υπόβαθρο ή τις περιστάσεις τους⁹. Από αυτήν την άποψη, η συμμετοχή στα προγράμματα μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη αισθήματος κοινής ιθαγένειας και στην προώθηση μεγαλύτερης συμμετοχής στην κοινωνία, όπως φαίνεται στην ενδιάμεση αξιολόγηση του Erasmus+ 2014-2020 και σε ορισμένες ερευνητικές δραστηριότητες¹⁰.

γ) Αξιοποίηση της πείρας από προηγούμενα προγράμματα

Από το 1987 έως το 2020 περισσότεροι από 10 εκατομμύρια συμμετέχοντες έχουν επωφεληθεί από τα προγράμματα της ΕΕ στον τομέα της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού. Κατά την περίοδο 2014-2017, το ποσοστό των ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες αντιστοιχούσε, κατά μέσο όρο, στο 11,5 % του συνολικού αριθμού συμμετεχόντων¹¹, σε όλους τους τομείς των προγραμμάτων. Ωστόσο, υπήρχαν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ τους. Για παράδειγμα, στα έργα για τη νεολαία συμμετείχαν νέοι με λιγότερες ευκαιρίες σε ποσοστό έως 30 %, ενώ ένα στα τρία έργα για τον αθλητισμό αντιμετώπισε ζητήματα που σχετίζονται με την κοινωνική ένταξη.

Επίσης, παρότι το πρόγραμμα Erasmus+¹² παρουσίασε καλύτερα αποτελέσματα από τους προκατόχους του όσον αφορά τη συμμετοχή ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες, στην ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος επισημάνθηκε η ανάγκη για περαιτέρω διεύρυνση της πρόσβασης και της συμμετοχικότητας¹³.

Τα προηγούμενα προγράμματα δεν περιλάμβαναν κοινούς ορισμούς μεταξύ των διαφόρων τομέων, ομάδων-στόχων και ειδικών στόχων που σχετίζονται με την ένταξη. Κατά συνέπεια, ήταν ιδιαίτερα περίπλοκο να πραγματοποιηθεί ουσιαστική σύγκριση δεδομένων μεταξύ τομέων και να καθοριστούν ολοκληρωμένες στρατηγικές σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

Οι στρατηγικοί προσανατολισμοί για την ένταξη και την πολυμορφία καθορίστηκαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο και ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόστηκαν σε εθνική βάση διέφερε από χώρα σε χώρα. Ωστόσο, ορισμένες φορές οι δικαιούχοι ανέφεραν¹⁴ ότι υπάρχει περιθώριο για βελτίωση της επικοινωνίας και του συντονισμού σχετικά με θέματα ένταξης μεταξύ των έργων, ανεξάρτητα από το αν αυτά υποστηρίζονταν μέσω δράσεων υπό τη διαχείριση του

⁹ European Education and Training expert panel, Issue paper – Inclusion and Citizenship [Ομάδα εμπειρογνομόνων για την ευρωπαϊκή εκπαίδευση και κατάρτιση, Θεματικό έγγραφο —Ένταξη και ιθαγένεια] (Φόρουμ της 24ης Ιανουαρίου 2019).

¹⁰ Για παράδειγμα, στον τομέα της νεολαίας: www.researchyouth.eu στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-2548_el.htm

¹¹ Πηγή: Έκθεση της Επιτροπής [COM(2018)50] προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος Erasmus+ (2014-2020), σελίδα 2.

¹² Δεδομένου ότι το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης θεσπίστηκε ως αυτοτελές πρόγραμμα τον Οκτώβριο του 2018, ουσιαστική αξιολόγηση της συμμετοχικότητάς του μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο κατά τη διάρκεια της έκδοσης 2021-2027.

¹³ Βλέπε υποσημείωση αριθ. 11.

¹⁴ Π.χ. συμπεράσματα της συνεδρίασης της θεματικής ομάδας του EACEA, Οκτώβριος 2017.

Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ) στις Βρυξέλλες ή μέσω των εθνικών οργανισμών Erasmus+ στις διάφορες χώρες του προγράμματος που συμμετέχουν στα προγράμματα.

Μια κοινή στρατηγική προσέγγιση για την ένταξη και την πολυμορφία παρέχει την ευκαιρία να αξιοποιηθεί η πείρα όσον αφορά την ένταξη σε κάθε τομέα και να ενθαρρυνθεί η αμοιβαία έμπνευση και παροχή κινήτρων μεταξύ τομέων, εξ ου και η παρούσα ολοκληρωμένη στρατηγική για το Erasmus+ και το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης 2020-2027. Η στρατηγική μπορεί να επωφεληθεί από την εδραιωμένη τεχνογνωσία των εθνικών οργανισμών, των κέντρων πόρων και του Εκτελεστικού Οργανισμού.

3. Στόχοι της στρατηγικής

Στόχος της παρούσας στρατηγικής είναι να συμβάλει στη δημιουργία ισότιμων ευκαιριών πρόσβασης για όλους στα εν λόγω προγράμματα. Για να επιτευχθεί αυτό, θα πρέπει να ξεπεραστούν οι φραγμοί που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι διάφορες ομάδες-στόχοι (που περιγράφονται κατωτέρω) κατά την πρόσβασή τους σε ανάλογες ευκαιρίες εντός και εκτός Ευρώπης. Η παρούσα στρατηγική παρέχει ένα πλαίσιο που ευνοεί έργα ένταξης και πολυμορφίας που υποστηρίζονται μέσω των προγραμμάτων Erasmus+ και Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης.

Επιπλέον, η στρατηγική επιδιώκει να προωθήσει την πολυμορφία κάθε είδους ως πολύτιμη πηγή μάθησης και προσπαθεί να εξοπλίσει κατάλληλα τα ενδιαφερόμενα μέρη των προγραμμάτων, ειδικότερα τους διοργανωτές των έργων και τους συμμετέχοντες, ώστε να αλληλεπιδρούν θετικά με διάφορα άτομα με διαφορετικό υπόβαθρο σε κάθε είδους έργα. Αυτό αναμένεται να οδηγήσει εντέλει σε περισσότερα και καλύτερα έργα τα οποία είτε διασφαλίζουν την άμεση συμμετοχή ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες είτε επικεντρώνονται σε ζητήματα ένταξης και πολυμορφίας. Και τα δύο είδη έργων που αποσκοπούν στην προώθηση της ένταξης και της πολυμορφίας θα πρέπει να επιφέρουν θετικές αλλαγές για τα άτομα με λιγότερες ευκαιρίες και για την κοινωνία, συμβάλλοντας εντέλει στη μείωση των ανισοτήτων.

Στόχος της στρατηγικής είναι να επιτευχθεί αυτό με τους εξής τρόπους:

1. καθιέρωση κοινής αντίληψης για τα άτομα που μπορούν να θεωρηθούν άτομα με λιγότερες ευκαιρίες και δημιουργία συνεκτικού πλαισίου για την ένταξή τους στα προγράμματα·
2. ενίσχυση της δέσμευσης για την ένταξη και την πολυμορφία από όλους τους παράγοντες στις δράσεις των προγραμμάτων και θετική προσέγγιση για την πολυμορφία κάθε είδους στα έργα·
3. στήριξη των δικαιούχων οργανώσεων για τη δημιουργία περισσότερων ποιοτικών έργων στα οποία θα συμμετέχουν άτομα με λιγότερες ευκαιρίες (π.χ. παροχή κατάρτισης, εργαλείων, χρηματοδότησης, καθοδήγησης κ.λπ.)·
4. μείωση των φραγμών όσον αφορά τη συμμετοχή στα προγράμματα για τα άτομα με λιγότερες ευκαιρίες και παροχή βοήθειας σε αιτούντες και δυνητικούς αιτούντες ώστε να υπερβούν τους φραγμούς αυτούς, καθώς και δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για μάθηση, εργασία ή εθελοντισμό με την κάλυψη των αναγκών τους για στήριξη·
5. προώθηση της αναγνώρισης της πείρας και των ικανοτήτων που έχουν αναπτύξει τόσο τα άτομα με λιγότερες ευκαιρίες στα προγράμματα όσο και οι εργαζόμενοι που ασχολούνται μαζί τους·
6. μέριμνα ώστε η εστίαση στην ένταξη και την πολυμορφία να λαμβάνεται υπόψη σε όλα τα στάδια της διαχείρισης των προγραμμάτων και του κύκλου ζωής των έργων: πριν (προώθηση, προβολή, υποστήριξη, αξιολόγηση κ.λπ.), κατά τη διάρκεια (επιλογή συμμετεχόντων, προετοιμασία, υλοποίηση, αποτελέσματα κ.λπ.) και μετά το έργο (αξιολόγηση, διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του έργου, παρακολούθηση κ.λπ.).

7. αύξηση της προβολής της ένταξης και της πολυμορφίας και του ρόλου της στην υψηλής ποιότητας υλοποίηση των προγραμμάτων Erasmus+ και Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης.

Σκοπός των εν λόγω στόχων και μέτρων είναι να συμπληρώσουν και να επεξηγήσουν τους ορισμούς και τους στόχους που καθορίζονται στις νομικές βάσεις των προγραμμάτων¹⁵.

4. Ορισμοί

α) Ομάδες-στόχοι

Στους κανονισμούς για τη θέσπιση των προγραμμάτων Erasmus+ και Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης τα «(νεαρά) άτομα με λιγότερες ευκαιρίες» ορίζονται ως «(νεαρά) άτομα που, για οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτισμικούς, γεωγραφικούς λόγους ή λόγους υγείας, λόγω του μεταναστευτικού τους υποβάθρου ή για λόγους όπως αναπηρίες ή εκπαιδευτικές δυσχέρειες ή τυχόν άλλο λόγο, συμπεριλαμβανομένου λόγου που θα μπορούσε να στοιχειοθετεί δυσμενή διάκριση βάσει του άρθρου 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αντιμετωπίζουν δυσκολίες, οι οποίες δεν τους επιτρέπουν να έχουν αποτελεσματική πρόσβαση σε ευκαιρίες στο πλαίσιο του προγράμματος»¹⁶.

Συνεπώς, οι κύριες ομάδες-στόχοι της παρούσας στρατηγικής είναι τα άτομα με λιγότερες ευκαιρίες στη ζωή, που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τους συνομηλικούς τους όσον αφορά τη συμμετοχή τους στα προγράμματα και/ή στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τα άτομα αυτά μπορεί να βρεθούν σε μειονεκτική θέση λόγω ενός ή περισσοτέρων από τους παράγοντες αποκλεισμού που αναφέρονται στον ακόλουθο κατάλογο.

Οι παράγοντες αυτοί μπορούν να δυσχεράνουν την πρόσβαση σε ευκαιρίες στο πλαίσιο των προγραμμάτων, ιδιαίτερα σε συσχέτιση με ορισμένες δομές και πρακτικές προβολής, επικοινωνίας και σχεδιασμού των έργων, και συνεπώς να αποτελέσουν φραγμούς. Η απόφαση για το αν ένα συγκεκριμένο έργο ή ένας συγκεκριμένος συμμετέχων θα πρέπει να λάβει πρόσθετη στήριξη για την ένταξη και την πολυμορφία εξαρτάται από το πλαίσιο και εναπόκειται στην κρίση του καταρτισμένου προσωπικού που συμμετέχει, λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων και των στοιχείων που υποβάλλονται από τους συμμετέχοντες.

β) Φραγμοί στην προσβασιμότητα και την προσέγγιση

Η προηγούμενη πείρα βοηθά στον εντοπισμό των κύριων φραγμών που ενδέχεται να εμποδίζουν τα άτομα με λιγότερες ευκαιρίες να συμμετέχουν σε μεγαλύτερο βαθμό στα προγράμματα. Ο κατάλογος αυτών των δυνητικών φραγμών, οι οποίοι παρατίθενται παρακάτω, δεν είναι εξαντλητικός και σκοπός του είναι να παρέχει ένα σημείο αναφοράς για τη λήψη μέτρων με στόχο την αύξηση της προσβασιμότητας και την προσέγγιση ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες. Αυτοί οι φραγμοί μπορούν να δυσχεράνουν τη συμμετοχή τους, τόσο ως ανεξάρτητοι παράγοντες όσο και σε συνδυασμό μεταξύ τους.

¹⁵ Οι δείκτες για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο των προγραμμάτων όσον αφορά την επίτευξη των γενικών και ειδικών στόχων καθορίζονται στο παράρτημα των αντίστοιχων κανονισμών.

¹⁶ Μολονότι τα εν λόγω κείμενα βασίζονται στην πολιτική συμφωνία μεταξύ των συννομοθετών, οι δύο κανονισμοί βρίσκονται σε διαδικασία έγκρισης με συναπόφαση κατά τον χρόνο σύνταξης του παρόντος εγγράφου, που σημαίνει ότι το κείμενο στο οποίο γίνεται αναφορά και για τους δύο κανονισμούς θα πρέπει να θεωρείται ως σχέδιο έως την επίσημη έναρξη ισχύος τους.

i. Αναπηρίες

Περιλαμβάνουν σωματικές, νοητικές, πνευματικές ή αισθητηριακές ανεπάρκειες που μπορεί, σε αλληλεπίδραση με διάφορους φραγμούς, να δυσχεραίνουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή ενός ατόμου στην κοινωνία, σε ισότιμη βάση με τους άλλους¹⁷.

ii. Προβλήματα υγείας

Οι φραγμοί μπορεί να οφείλονται σε προβλήματα υγείας που περιλαμβάνουν σοβαρές ασθένειες, χρόνιες νόσους ή άλλα προβλήματα σωματικής ή ψυχικής υγείας που εμποδίζουν τη συμμετοχή στα προγράμματα.

iii. Φραγμοί που σχετίζονται με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης

Φραγμούς μπορεί επίσης να αντιμετωπίζουν τα άτομα που δυσκολεύονται να αποδώσουν στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης για διάφορους λόγους, τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση, τα άτομα που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (ΕΕΑΚ) και οι ενήλικες χαμηλής ειδίκευσης. Παρότι υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που μπορεί να διαδραματίζουν κάποιον ρόλο, αυτές οι εκπαιδευτικές δυσκολίες, ενώ μπορεί να συνδέονται και με προσωπικές περιστάσεις, προκύπτουν κυρίως λόγω ενός εκπαιδευτικού συστήματος που δημιουργεί δομικούς περιορισμούς και/ή δεν λαμβάνει πλήρως υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των ατόμων. Τα άτομα μπορεί επίσης να αντιμετωπίζουν φραγμούς στη συμμετοχή τους όταν η δομή των προγραμμάτων σπουδών δυσχεραίνει την κινητικότητα στο εξωτερικό για σκοπούς μάθησης ή κατάρτισης στο πλαίσιο των σπουδών τους.

iv. Πολιτισμικές διαφορές

Παρότι οι πολιτισμικές διαφορές μπορεί να θεωρούνται φραγμοί από άτομα οποιουδήποτε υποβάθρου, μπορούν να επηρεάσουν ιδιαίτερα άτομα με λιγότερες ευκαιρίες. Αυτές οι διαφορές μπορεί να δημιουργούν σημαντικούς φραγμούς στη μάθηση εν γένει, και μάλιστα ακόμη περισσότερο για άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών ή προσφύγων —ιδιαίτερα για τους νεοαφιχθέντες μετανάστες—, άτομα που ανήκουν σε εθνικές ή εθνοτικές μειονότητες, χρήστες της νοηματικής γλώσσας, άτομα με δυσκολίες γλωσσικής προσαρμογής και πολιτιστικής ένταξης κ.λπ. Η έκθεση σε ξένες γλώσσες και σε πολιτισμικές διαφορές κατά τη συμμετοχή σε οποιουδήποτε είδους δραστηριότητες του προγράμματος μπορεί να αποθαρρύνει τα άτομα και να περιορίσει κάπως τα οφέλη που προκύπτουν από τη συμμετοχή τους. Αυτές οι πολιτισμικές διαφορές μπορεί ακόμη και να εμποδίζουν πιθανούς συμμετέχοντες να υποβάλουν αίτηση για στήριξη μέσω των προγραμμάτων, γεγονός που αποτελεί συνολικά φραγμό εισόδου.

v. Κοινωνικοί φραγμοί

Οι δυσκολίες κοινωνικής προσαρμογής, όπως οι περιορισμένες κοινωνικές ικανότητες, η αντικοινωνική ή επικίνδυνη συμπεριφορά, οι (πρώην) εγκληματίες, οι (πρώην) ναρκομανείς ή αλκοολικοί, ή η κοινωνική περιθωριοποίηση μπορεί να αποτελούν φραγμό. Άλλοι κοινωνικοί φραγμοί μπορεί να οφείλονται στο οικογενειακό περιβάλλον, για παράδειγμα σε περίπτωση που κάποιο άτομο είναι το πρώτο στην οικογένεια που έχει πρόσβαση σε τριτοβάθμια εκπαίδευση ή είναι γονέας (ιδιαίτερα σε μονογονεϊκή οικογένεια), φροντιστής, εξασφαλίζει τα προς το ζην της οικογένειας ή είναι ορφανό, ή έχει ζήσει ή ζει σε ίδρυμα.

¹⁷ Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

vi. Οικονομικοί φραγμοί

Τα οικονομικά μειονεκτήματα, όπως το χαμηλό βιοτικό επίπεδο, το χαμηλό εισόδημα, η ανάγκη εργασίας των εκπαιδευομένων για τη συντήρησή τους, η εξάρτηση από το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, η μακροχρόνια ανεργία, η επισφαλής κατάσταση ή η φτώχεια, η έλλειψη στέγης, τα χρέη ή τα οικονομικά προβλήματα κ.λπ., μπορεί να αποτελούν φραγμό.

Άλλες δυσκολίες μπορεί να οφείλονται στην περιορισμένη δυνατότητα μεταφοράς των υπηρεσιών (ιδιαίτερα της στήριξης σε άτομα με λιγότερες ευκαιρίες) που θα πρέπει να «μετακινούνται» μαζί με τους συμμετέχοντες όταν αυτοί μεταβαίνουν σε κάποια μακρινή περιοχή ή, ακόμη περισσότερο, στο εξωτερικό.

vii. Φραγμοί που συνδέονται με διακρίσεις

Οι φραγμοί μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα διακρίσεων λόγω φύλου (ταυτότητα φύλου, έκφραση φύλου κ.λπ.), ηλικίας, εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, πεποιθήσεων, γενετήσιου προσανατολισμού, αναπηρίας ή διασταυρούμενων παραγόντων (συνδυασμός ενός ή περισσότερων από τους προαναφερθέντες φραγμούς που οφείλονται σε διακρίσεις).

viii. Γεωγραφικοί φραγμοί

Η διαμονή σε απομακρυσμένες ή αγροτικές περιοχές, σε μικρά νησιά ή σε περιφερειακές / εξόχως απόκεντρες περιοχές, σε αστικά προάστια, σε περιοχές όπου παρέχονται λιγότερες υπηρεσίες (περιορισμένη δημόσια συγκοινωνία, ανεπαρκείς εγκαταστάσεις) ή σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές τρίτων χωρών κ.λπ. μπορεί να αποτελεί φραγμό.

γ) Κατανόηση της πολυμορφίας

Η πολυμορφία στο πλαίσιο της παρούσας στρατηγικής αφορά κάθε είδους διαφορές. Ορισμένα είδη πολυμορφίας είναι περισσότερο προφανή σε σύγκριση με άλλα, όπως η εθνοτική καταγωγή, η θρησκεία, ο πολιτισμός και η γλώσσα. Ωστόσο, η πολυμορφία εκτείνεται και πέραν των πτυχών αυτών. Αφορά επίσης διαφορές ως προς τις (αν)ικανότητες, το μορφωτικό επίπεδο, το κοινωνικό υπόβαθρο, την οικονομική κατάσταση, την κατάσταση της υγείας ή τον τόπο καταγωγής — όπως περιγράφεται στον ορισμό των «ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες».

Στόχος του παρόντος εγγράφου είναι να ενστερνιστεί και να εξυμνήσει την πολυμορφία, ώστε η διαφορά να αποτελέσει θετική πηγή μάθησης και όχι αιτία αρνητικού ανταγωνισμού και προκατάληψης. Οι συμμετέχοντες και οι οργανώσεις που λαμβάνουν μέρος στα προγράμματα Erasmus+ και Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης θα πρέπει να διαθέτουν τις απαραίτητες ικανότητες για να εργάζονται με την πολυμορφία και να αξιοποιούν στο έπακρο ό,τι έχει να προσφέρει η πολυμορφία για τον εμπλουτισμό του προγράμματος. Με τον τρόπο αυτόν θα ενθαρρυνθούν οι θετικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ ατόμων από όλα τα κοινωνικά στρώματα και θα βελτιωθεί εντέλει η κατάσταση των ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες.

5. Μηχανισμοί των προγραμμάτων για τη στήριξη της ένταξης και της πολυμορφίας

Οι μορφές δραστηριοτήτων δημιουργούν ενεργά αλληλεπίδραση με φυσική παρουσία αλλά και μέσω διαδικτύου μεταξύ ατόμων με διαφορετικό υπόβαθρο (πολιτισμικές καταβολές, ικανότητες, απόψεις κ.λπ.). Τα προγράμματα προσφέρουν τη μεθοδολογία, τις δομές και τα δίκτυα για να ενθαρρύνουν και να επιτρέψουν θετικές προσωπικές συναντήσεις κατά τη διάρκεια αυτών των δραστηριοτήτων. Οι ικανότητες που αποκτώνται βοηθούν τα άτομα να διαχειρίζονται την πολυμορφία μετά την επιστροφή τους και συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή. Ο διάλογος μεταξύ μη περιθωριοποιημένων ατόμων και ατόμων με λιγότερες

ευκαιρίες θα πρέπει να ενθαρρύνεται σε όλες τις δραστηριότητες, με σκοπό επίσης να βοηθηθούν τα άτομα με λιγότερες ευκαιρίες να μην αισθάνονται ότι στιγματίζονται λόγω του υποβάθρου τους.

Τα προγράμματα περιλαμβάνουν, ειδικότερα, τα ακόλουθα χαρακτηριστικά και μηχανισμούς για τη στήριξη και την προώθηση της ένταξης και της πολυμορφίας.

α) Η ένταξη και η πολυμορφία ως προτεραιότητες στη διαδικασία αξιολόγησης

Και στα δύο προγράμματα, η ένταξη και η πολυμορφία συγκαταλέγονται στα κριτήρια για την επιλογή αιτήσεων για χρηματοδότηση και για τη διάθεση οικονομικής στήριξης. Στη διαδικασία χορήγησης επιχορηγήσεων θα πρέπει να δίνεται προτεραιότητα σε ποιοτικά έργα τα οποία αντιμετωπίζουν ενεργά τα ζητήματα της ένταξης και της πολυμορφίας και στα οποία λαμβάνουν μέρος συμμετέχοντες με λιγότερες ευκαιρίες, νεοεισερχόμενες οργανώσεις και οργανώσεις βάσης.

Ομοίως, η ενεργός εφαρμογή των αρχών της ένταξης και της πολυμορφίας αποτελεί μέρος της αρχικής αξιολόγησης των αιτήσεων διαπίστευσης σε δράσεις κινητικότητας, καθώς και μέρος των κριτηρίων για τη συνεχή αξιολόγηση των διαπιστευμένων δικαιούχων. Για τον καλύτερο προσδιορισμό των δυνατοτήτων, την παρακολούθηση και την παροχή καθοδήγησης σε έργα που αποσκοπούν στην προώθηση της ένταξης και της πολυμορφίας, παρέχονται στους αξιολογητές ειδικές κατευθυντήριες γραμμές και συγκεκριμένες ευκαιρίες κατάρτισης.

β) Προσβασιμότητα των προγραμμάτων και φιλικότητά τους προς τον χρήστη

Και τα δύο προγράμματα προσπαθούν να ακολουθήσουν μια φιλική προς τον χρήστη προσέγγιση προκειμένου να καταστήσουν την καθοδήγηση για τα προγράμματα, τις αιτήσεις και τους μηχανισμούς υποβολής εκθέσεων, καθώς και τα έγγραφα και τα έντυπα σαφέστερα, συντομότερα και περισσότερο κατανοητά. Αυτό περιλαμβάνει, όπου είναι δυνατόν, τη χρήση διαφορετικών γλωσσών και μορφοτύπων, καθώς και τη διασφάλιση της φιλικότητας προς τον χρήστη και της προσβασιμότητας των ψηφιακών περιβαλλόντων μάθησης. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες (π.χ. η πλατφόρμα eTwinning, η πύλη σχολικής εκπαίδευσης «School Education Gateway», η Ευρωπαϊκή Δικτυακή Πύλη της Νεολαίας, η EPAL και η εφαρμογή Erasmus+ για κινητά) έχουν σχεδιαστεί για να εξυπηρετούν την ισότιμη προσβασιμότητα για όλους, να διευκολύνουν τη συμμετοχή για όλους, αλλά ιδίως για συμμετέχοντες με λιγότερες ευκαιρίες, π.χ. άτομα με προβλήματα όρασης ή άτομα με χαμηλό επίπεδο ψηφιακών ικανοτήτων.

γ) Προπαρασκευαστικές επισκέψεις

Ως συνιστώσα των χρηματοδοτούμενων έργων, και ειδικότερα όταν συμμετέχοντες με λιγότερες ευκαιρίες λαμβάνουν μέρος σε δραστηριότητες κινητικότητας, οι διοργανωτές των έργων μπορούν να πραγματοποιούν προπαρασκευαστικές επισκέψεις στις οργανώσεις που φιλοξενούν τη δραστηριότητα σε διαφορετική χώρα, μαζί με τους εν λόγω συμμετέχοντες, κατά περίπτωση. Σε ορισμένες δράσεις, οι μεμονωμένοι συμμετέχοντες μπορούν επίσης να πραγματοποιούν τέτοιες επισκέψεις μόνοι τους ή μαζί με μέλος της οικογένειας ή συνοδό. Σκοπός των επισκέψεων αυτών είναι να εξασφαλιστεί η υψηλή ποιότητα των δραστηριοτήτων με τη διευκόλυνση και προετοιμασία των διοικητικών ρυθμίσεων, την καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης και κατανόησης και τη δημιουργία σταθερών συμπράξεων μεταξύ των εμπλεκόμενων οργανώσεων. Η προπαρασκευαστική επίσκεψη μπορεί επίσης να βοηθήσει στην παροχή εξατομικευμένης υποστήριξης και στην αξιολόγηση των ατομικών αναγκών του συμμετέχοντος —μαζί με τον διοργανωτή του

έργου, όταν κρίνεται σκόπιμο— και των σχετικών ρυθμίσεων που πρέπει να πραγματοποιηθούν από τις εμπλεκόμενες οργανώσεις.

δ) Ενισχυμένη καθοδήγηση

Η «ενισχυμένη καθοδήγηση» είναι μια έννοια που περιγράφει την εντατική διαδικασία καθοδήγησης που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη συμμετεχόντων με λιγότερες ευκαιρίες σε ορισμένες δράσεις των προγραμμάτων, αν δεν είναι σε θέση να εφαρμόσουν μια δραστηριότητα ανεξάρτητα ή με κανονική καθοδήγηση ή υποστηρικτική διδασκαλία. Η ενισχυμένη καθοδήγηση συνεπάγεται πιο στενή επαφή, συχνότερες συναντήσεις και πρόβλεψη περισσότερου χρόνου για την εκτέλεση των καθηκόντων. Αυτό εγγυάται υποστήριξη των συμμετεχόντων βήμα προς βήμα στη διάρκεια των δραστηριοτήτων του έργου καθώς και εκτός του ωραρίου εργασίας. Η ενισχυμένη καθοδήγηση παρέχει στους συμμετέχοντες τη δυνατότητα να απολαμβάνουν τη μεγαλύτερη δυνατή αυτονομία, συμβάλλοντας έτσι στην επιτυχή υλοποίηση του έργου.

ε) Ειδική χρηματοδοτική στήριξη

Τα προγράμματα προσφέρουν μηχανισμούς χρηματοδοτικής στήριξης¹⁸ που ευνοούν και προωθούν την ένταξη και την πολυμορφία σε όλα τα έργα:

- ο πρόσθετη χρηματοδότηση με σκοπό την κάλυψη των δαπανών για οποιεσδήποτε ειδικές ανάγκες των συμμετεχόντων που έχουν λιγότερες ευκαιρίες, ώστε να καθίσταται δυνατή η συμμετοχή σε ισότιμη βάση με τους συνομηλίκους τους, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της ενισχυμένης καθοδήγησης, ή των δαπανών που συνδέονται με προσαρμοσμένα ταξίδια και στέγαση, προσωπική βοήθεια ή ειδική διαπολιτισμική ή γλωσσική προετοιμασία·
- ο πρόσθετη χρηματοδοτική στήριξη σε οργανώσεις που διαχειρίζονται έργα τα οποία προάγουν ενεργά την ένταξη και την πολυμορφία — ειδικά για την προσέγγιση δυσπρόσιτων ομάδων, για τον πρόσθετο φόρτο εργασίας που ενδέχεται να προκύψει και για τα μέλη του προσωπικού που ασχολούνται ειδικά με την υποστήριξη της πλήρους συμμετοχής απόμων με λιγότερες ευκαιρίες στο έργο·
- ο ευέλικτους και εύκολα κατανοητούς χρηματοδοτικούς μηχανισμούς, προκειμένου να προσαρμόζονται καλύτερα στις ανάγκες των διαφόρων ομάδων-στόχων σε εθνικό επίπεδο και να εξυπηρετούν πιθανές συνέργειες με άλλα εθνικά/ευρωπαϊκά ταμεία, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να χρηματοδοτούνται εκ των προτέρων ή σε συνεχή βάση οι δαπάνες που συνδέονται με τις ατομικές ανάγκες προκειμένου να αφαιρεθεί το οικονομικό βάρος από τους συμμετέχοντες με λιγότερες ευκαιρίες, καθώς και από την αιτούμενη οργάνωση, ή να ενθαρρυνθεί η δυνατότητα μεταφοράς της εθνικής στήριξης κατά τη συμμετοχή σε δραστηριότητες κινητικότητας στο εξωτερικό.
- ο ειδική χρηματοδότηση που προορίζεται ειδικά για τη στήριξη μικρότερων οργανώσεων με ελάχιστη ή καθόλου προηγούμενη πείρα στην υποβολή αιτήσεων στο πλαίσιο των προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένης μιας απλουστευμένης και πιο ευέλικτης διαδικασίας χρηματοδότησης.

¹⁸ Πέραν της πρόσθετης στήριξης που αναφέρεται εδώ, τα προγράμματα θα πρέπει να προσπαθούν να καταβάλλουν τις τακτικές επιχορηγήσεις όσο το δυνατόν νωρίτερα, πριν από την έναρξη των έργων (ώστε οι συμμετέχοντες να μην χρειάζεται να προκαταβάλλουν χρήματα).

Οι πρόσθετες επιλογές χρηματοδοτικής στήριξης θα πρέπει να εξηγούνται με σαφήνεια και να τίθενται με διαφάνεια στη διάθεση των δυνητικών δικαιούχων.

στ) Μικρότερες δράσεις με ευκολότερη πρόσβαση

Λόγω του σχεδιασμού και των μοντέλων των κανόνων χρηματοδότησης, ορισμένα τμήματα των προγραμμάτων είναι ιδιαίτερα κατάλληλα για οργανώσεις με μικρότερη διοικητική ικανότητα (όπως μπορεί να συμβαίνει ενίοτε στην περίπτωση των οργανώσεων που υποστηρίζουν άτομα με λιγότερες ευκαιρίες) ή που είναι νεοεισερχόμενες στο πρόγραμμα. Οι δράσεις αυτές χαρακτηρίζονται από μικρότερα και πιο ευέλικτα ποσά επιχορηγήσεων, απλούστερες διοικητικές απαιτήσεις και απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων, καθώς και μικρότερη διάρκεια έργων. Ταυτόχρονα, οι δράσεις αυτές έχουν σχεδιαστεί ως ένας τρόπος προσέγγισης άλλων ευκαιριών χρηματοδότησης, επιτρέποντάς τους να αναπτυχθούν και να επεκτείνουν τις ικανότητές τους στο πλαίσιο των διαφόρων δράσεων που προσφέρονται από τα προγράμματα.

ζ) Βήμα-προς-βήμα διαδικασίες για τη δημιουργία ικανοτήτων

Οι διάφορες μορφές έργων του Erasmus+ και έργων του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης επιτρέπουν τη διασυνοριακή ανταλλαγή εμπειριών ανάλογα με τις ανάγκες και τις δυνατότητες των ατόμων (ιδίως εκείνων με λιγότερες ευκαιρίες) σε διάφορα στάδια της ζωής τους, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία ικανοτήτων βήμα προς βήμα. Οι οργανώσεις ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν τα προγράμματα ως εργαλεία για την προσωπική και εκπαιδευτική ανάπτυξη των συμμετεχόντων.

η) Μορφή έργων και διάρκεια κινητικότητας

Η βραχυπρόθεσμη και μικρής κλίμακας κινητικότητα μπορεί να είναι μια πρώτη εμπειρία για άτομα με λιγότερες ευκαιρίες τα οποία, λόγω της κατάστασής τους, δεν μπορούν να συμμετάσχουν ή δεν αισθάνονται προετοιμασμένα για μια τυπική διάρκεια κινητικότητας. Μια πρώτη εμπειρία μπορεί να βοηθήσει τις ομάδες αυτές να εξετάσουν, ως δεύτερο βήμα, το ενδεχόμενο συμμετοχής σε πιο μακροπρόθεσμα και μεγαλύτερης κλίμακας έργα. Επιπλέον, τα ομαδικά έργα μπορούν να ακολουθηθούν από μεμονωμένες δραστηριότητες και η βραχυχρόνια κινητικότητα με φυσική παρουσία μπορεί να συνδυαστεί με διαδικτυακές εμπειρίες μέσω της συμμετοχής σε προγράμματα εικονικής κινητικότητας και σε εντατικά προγράμματα μεικτής κινητικότητας.

θ) Ευρωπαϊκές δραστηριότητες σε τοπικό επίπεδο

Ορισμένες δράσεις παρέχουν ευκαιρίες μάθησης σε τοπικό επίπεδο —πάντα σε συνδυασμό με μια ισχυρή ευρωπαϊκή διάσταση— μέσω της συμμετοχής διεθνών συμμετεχόντων, μέσω του θέματος του έργου, ή και των δύο. Αυτά τα είδη δραστηριοτήτων μπορούν να προσφέρουν μια πρώτη εμπειρία στα προγράμματα για τους συμμετέχοντες που δεν έχουν την αυτοπεποίθηση να επιδοθούν για πρώτη φορά σε δραστηριότητες στο εξωτερικό. Για τους συμμετέχοντες με λιγότερες ευκαιρίες, αυτά τα ευρωπαϊκά έργα σε ένα πιο οικείο περιβάλλον μπορούν να χρησιμεύσουν ως γέφυρα για άλλες διασυνοριακές εμπειρίες.

ι) Διαδικτυακές ανταλλαγές

Το πρόγραμμα προσφέρει επίσης διαπολιτισμικές ανταλλαγές μέσω διαδικτύου ως πρόσθετη και συμπληρωματική επιλογή για τους συμμετέχοντες με λιγότερες ευκαιρίες. Έργα όπως οι Εικονικές Ανταλλαγές συνδέουν άτομα από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές γύρω από θεματικά έργα. Αυτές οι διαδικτυακές ανταλλαγές μπορούν επίσης να αποτελέσουν γέφυρα για διασυνοριακή κινητικότητα με φυσική παρουσία σε μεταγενέστερο στάδιο και θα πρέπει μάλλον να τις συμπληρώνουν παρά να τις αντικαθιστούν. Οι εικονικές αίθουσες διδασκαλίας και οι εικονικοί χώροι μάθησης

χρησιμοποιούνται για την εξ αποστάσεως διδασκαλία, αλλά και για τη βελτίωση της υποστήριξης της διδασκαλίας των σπουδαστών κινητικότητας.

ια) Υποστήριξη της εκμάθησης γλωσσών

Δεδομένου ότι η γλωσσική ικανότητα αναφέρεται τακτικά ως φραγμός για τη συμμετοχή στα προγράμματα, αυτά περιλαμβάνουν ευκαιρίες εκμάθησης γλωσσών που υποστηρίζουν δραστηριότητες κινητικότητας. Η στήριξη αυτή παρέχεται είτε μέσω της διαδικτυακής γλωσσικής υποστήριξης του Erasmus+ είτε μέσω άλλων οικονομικών γλωσσικών κινήτρων όταν η τελευταία δεν είναι διαθέσιμη ή για δραστηριότητες που απαιτούν ειδική εκμάθηση γλωσσών. Μπορεί να παρέχεται και με άλλες μορφές, όπως με τη χρήση της νοηματικής γλώσσας, όταν η διαδικτυακή μάθηση δεν είναι το κατάλληλο εργαλείο για την προσέγγιση των ομάδων-στόχων.

6. Ο ρόλος των οργανώσεων στην προετοιμασία, την υλοποίηση και την παρακολούθηση έργων

Οι αιτούμενες οργανώσεις θα πρέπει να καλύπτουν τις πτυχές της ένταξης και της πολυμορφίας στα έργα τους. Οι οργανώσεις διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην πραγμάτωση της ένταξης, ειδικότερα όσον αφορά την οργανωτική ανάπτυξη (απόκτηση και δημιουργία περισσότερων ικανοτήτων για τη διαχείριση έργων ένταξης και τη διάδοσή τους σε ολόκληρη την οργάνωση), καθώς και την προσέγγιση και την αλληλεπίδραση με τους συμμετέχοντες πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το έργο. Οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές υποστηρίζουν τον σχεδιασμό και την υλοποίηση αυτών των δραστηριοτήτων και έργων.

α) Δικτύωση και ανάπτυξη ικανοτήτων για την ένταξη και την πολυμορφία

Οι οργανώσεις καλούνται να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα της ένταξης και της πολυμορφίας σύμφωνα με τις ανάγκες τους και τις ανάγκες της κοινότητάς τους. Τα μέλη του προσωπικού που ασχολούνται ειδικά με ζητήματα ένταξης και πολυμορφίας και με συμμετέχοντες με λιγότερες ευκαιρίες στις οργανώσεις τους μπορούν να επωφεληθούν από τη συνεργασία με ομοτίμους από άλλες οργανώσεις για την υποστήριξη ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες. Είναι σε κατάλληλη θέση να οργανώσουν, στο πλαίσιο των προγραμμάτων, έργα τα οποία να εστιάζουν στην ένταξη και την πολυμορφία. Οι μορφότεροι και οι δομές υποστήριξης των προγραμμάτων τους παρέχουν μια καλή ευκαιρία να αναπτύξουν τη δική τους προσέγγιση όσον αφορά την ένταξη και την πολυμορφία εντός της οργάνωσής τους. Οι οργανώσεις πρέπει να δημιουργούν ικανότητες με συνεχή κατάρτιση, αξιολόγηση και ανάπτυξη των ικανοτήτων τους για να ενισχύουν την κοινωνική ένταξη και να προάγουν την πολυμορφία. Μπορούν να οργανωθούν διάφορες μορφές υποστήριξης, όπως εκπαιδευτικά σεμινάρια, εμπειρίες μάθησης από ομοτίμους και ευκαιρίες παρακολούθησης εργασίας, με σκοπό να βοηθηθεί η αύξηση των ικανοτήτων τους από αυτήν την άποψη.

Όσον αφορά τα έργα κινητικότητας, οι οργανώσεις θα πρέπει να επιδιώξουν την αμοιβαιότητα όσον αφορά τη φιλοξενία συμμετεχόντων με λιγότερες ευκαιρίες και να προγραμματίσουν ανάλογα τα έργα τους στο πλαίσιο των συμπράξεών τους. Αυτό θα δώσει την ευκαιρία να αυξηθεί η εμπιστοσύνη και η εμπειρογνώσια στη σύμπραξη. Οι οργανώσεις που διαχειρίζονται έργα κινητικότητας θα πρέπει να προωθούν τη συνεργασία εντός της οργάνωσης μεταξύ του αρμόδιου προσωπικού με εμπειρογνώσια στον τομέα της ένταξης και της πολυμορφίας.

Οι οργανώσεις θα πρέπει επίσης να αξιοποιούν τις δυνατότητες κατάρτισης τις οποίες προσφέρουν τα προγράμματα. Μέσω δραστηριοτήτων συνεργασίας ή δικτύωσης τις οποίες διαχειρίζονται οι εθνικοί οργανισμοί, τα κέντρα πόρων ή άλλες έμπειρες οργανώσεις, ή

μέσω ευκαιριών που προσφέρονται από διαδικτυακές πλατφόρμες όπως η EPALE, η πύλη σχολικής εκπαίδευσης «School education Gateway» ή η πλατφόρμα eTwinning, μπορούν να αυξήσουν την ικανότητά τους να διαχειρίζονται έργα υψηλής ποιότητας με στόχο την προώθηση της ένταξης και της πολυμορφίας και τη δημιουργία δικτύου αξιόπιστων εταίρων. Οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να οργανωθούν κατά τρόπο ώστε να είναι προσβάσιμες σε όλους, μεταξύ άλλων και από υλικολογική άποψη.

β) Δίκαιη και διαφανής επιλογή των συμμετεχόντων

Οι διαδικασίες επιλογής των οργανώσεων θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ισότητα και την ένταξη και θα πρέπει να αξιολογούν την αξία και τα κίνητρα των αιτούντων με ολιστικό τρόπο. Είναι σημαντικό να καταβάλλονται προσπάθειες ώστε να παρέχεται ισότιμη πρόσβαση σε ευκαιρίες και να προσφέρεται εξατομικευμένη υποστήριξη στους συμμετέχοντες με βάση τις ανάγκες τους. Για να αυξηθεί η συμμετοχή, οι οργανώσεις ενθαρρύνονται να δημιουργήσουν ενσωματωμένες ευκαιρίες στο πλαίσιο της παροχής μάθησης (όπως, για παράδειγμα, «παράθυρα κινητικότητας» στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης) και θα πρέπει να εξετάσουν διαφορετικές μορφές κινητικότητας για να προσεγγίσουν τις ομάδες-στόχους τους και να διευκολύνουν τη συμμετοχή τους (π.χ. μεικτή και βραχυπρόθεσμη κινητικότητα). Οι οργανώσεις ενθαρρύνονται να επωφεληθούν από τις διάφορες μορφές έργων στο πλαίσιο των προγραμμάτων, ανάλογα με τις ανάγκες της ομάδας-στόχου.

γ) Ευαισθητοποίηση και προβολή

Οι δραστηριότητες προβολής είναι υψίστης σημασίας για τα προγράμματα, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι είναι γνωστές όλες οι ευκαιρίες και να προσεγγιστούν οι ομάδες-στόχοι που αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στα προγράμματα.

Οι οργανώσεις θα πρέπει να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις διάφορες ευκαιρίες και τους μηχανισμούς υποστήριξης. Τα άτομα με λιγότερες ευκαιρίες θα πρέπει να προσεγγίζονται στα αντίστοιχα προσωπικά τους περιβάλλοντα με προσαρμογή της προσέγγισης στις συγκεκριμένες ανάγκες ενημέρωσής τους. Σημαντικός παράγοντας επιτυχίας για την παροχή πληροφοριών σε υποεκπροσωπούμενες ομάδες είναι η συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη που συνεργάζονται με αυτές τις ομάδες-στόχους σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο.

Συγκεκριμένες προσεγγίσεις και μέτρα για την προσέγγιση ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες είναι, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- i. συναντήσεις με φυσική παρουσία ή εκδηλώσεις με συγκεκριμένες ομάδες-στόχους με λιγότερες ευκαιρίες (δηλ. ειδικές ενημερωτικές ημερίδες για τις εν λόγω ομάδες)·
- ii. συνεργασία με οργανώσεις και άτομα που δραστηριοποιούνται σε τομείς σχετικούς με την ένταξη ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες ως διαμεσολαβητές για την προσέγγιση συγκεκριμένων ομάδων-στόχων, αν είναι αναγκαίο·
- iii. στοχευμένο προωθητικό υλικό και δημοσιεύσεις στις αντίστοιχες γλώσσες, συμπεριλαμβανομένης της νοηματικής γλώσσας, και κατάλληλοι μορφότυποι, όπως μεγάλα μεγέθη γραμματοσειράς, ευανάγνωστοι μορφότυποι και μορφότυποι σε γραφή μπράιγ, με πληροφορίες σχετικά με το ενδεχόμενο να επωφεληθούν από πρόσθετη χρηματοδότηση που διατίθεται για την υποστήριξη ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες·
- iv. σαφής και κατανοητή γλώσσα για ενημέρωση και επικοινωνία. Να αποφεύγεται η αφηρημένη διατύπωση και η περιπτή πολυπλοκότητα και να χρησιμοποιούνται οπτικά στοιχεία στο μέτρο του δυνατού·

- v. Μαρτυρίες, «πρεσβευτές» και πρότυπα ρόλων: πρώην συμμετέχοντες με λιγότερες ευκαιρίες και δίκτυα αποφοίτων και οργανώσεις όπως η συμμαχία αποφοίτων και σπουδαστών Erasmus (ESAA), οι πρεσβευτές Erasmus ή οι EuroPeers κ.λπ. μπορούν να συνδράμουν στην προώθηση των προγραμμάτων σε άτομα με λιγότερες ευκαιρίες, με το να μοιραστούν την προσωπική τους εμπειρία με φίλους, συμφοιτητές, προσωπικό στην οργάνωσή τους, δημοσιογράφους ή σχολεία.

δ) Προετοιμασία και υποστήριξη των συμμετεχόντων σε όλα τα στάδια του έργου

Οι οργανώσεις θα πρέπει να προετοιμάζουν καλά τους συμμετέχοντες για το έργο τους και να τους στηρίζουν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την εμπειρία τους. Οι ανάγκες και η συνεισφορά των συμμετεχόντων θα πρέπει να διερευνώνται ενεργά, να αξιολογούνται και να λαμβάνονται υπόψη όσο το δυνατόν περισσότερο σε όλα τα στάδια του έργου, ειδικότερα όσον αφορά το είδος των δραστηριοτήτων που είναι καταλληλότερες για αυτούς και τον τρόπο με τον οποίο υλοποιούνται.

i. Πριν από το έργο

Οι οργανώσεις ενθαρρύνονται να απλουστεύσουν στον μέγιστο δυνατό βαθμό τις εσωτερικές τους διαδικασίες για τη συμμετοχή στα έργα τους. Οι οργανώσεις θα πρέπει να υποστηρίζουν τους δυνητικούς συμμετέχοντες να συμμετάσχουν στα προγράμματα, καθώς και να τους υποστηρίζουν με τις διοικητικές εργασίες (καταχώριση, έγγραφα, εκθέσεις κ.λπ.). Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να λαμβάνουν προσωπική ενδυνάμωση, γλωσσική υποστήριξη, πολιτιστική προετοιμασία και να κατανοούν τι αναμένεται από αυτούς και με ποιον να επικοινωνήσουν για εκπαιδευτική, διοικητική και προσωπική υποστήριξη κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων.

ii. Κατά τη διάρκεια του έργου

Οι δραστηριότητες θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες των συμμετεχόντων με λιγότερες ευκαιρίες, π.χ. μεθοδολογίες διδασκαλίας χωρίς αποκλεισμούς ή υποστήριξη από συνοδούς κατά τη διάρκεια της κινητικότητας. Οι οργανώσεις θα πρέπει να παρέχουν σειρά δραστηριοτήτων υποστήριξης για να διευκολύνουν την κοινωνική ένταξη και τη θετική επαφή με την πολυμορφία κάθε είδους. Θα πρέπει να υπάρχει μέλος του προσωπικού ή ομότιμος στην οργάνωση με τον οποίο μπορούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με την εμπειρία τους και για την αποτροπή ή αντιμετώπιση κάθε είδους δυσκολιών.

Λαμβανομένου υπόψη του ισχυρού αντικτύπου που μπορούν να έχουν τα προγράμματα σε άτομα με λιγότερες ευκαιρίες, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον προβληματισμό σχετικά με τη διαδικασία μάθησης και τα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια του έργου, καθώς και στην τεκμηρίωση των ικανοτήτων που αναπτύχθηκαν μετά ή προς το τέλος του έργου.

iii. Μετά το έργο

Οι οργανώσεις θα πρέπει να αξιολογούν την πείρα που αποκομίζεται από το έργο και τον αντίκτυπό του στους συμμετέχοντες και να υποστηρίζουν την αναγνώριση της μαθησιακής εμπειρίας. Παροτρύνονται δε να καλούν πρώην συμμετέχοντες να λάβουν μέρος σε τοπικές δραστηριότητες (ενημέρωση, υποστηρικτικές δραστηριότητες), προκειμένου να μεγιστοποιήσουν την εμπειρία τους και να ενθαρρύνουν μελλοντικούς συμμετέχοντες.

ε) Ενθάρρυνση και στήριξη της συμμετοχής της κοινότητας

Τα προγράμματα έχουν θετικό αντίκτυπο στην κοινωνική ένταξη και στην αντιμετώπιση της πολυμορφίας πέραν των ατόμων που εμπλέκονται άμεσα. Οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την ένταξη θα πρέπει να συνδέονται στενά με τις ανάγκες της κοινότητας. Από την άποψη αυτή, οι οργανώσεις θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους συμμετέχοντες να λαμβάνουν μέρος σε τοπικές κοινότητες και δραστηριότητες συμμετοχής στα κοινά κατά τη διάρκεια του έργου τους και να αναγνωρίζονται για αυτό με διάφορους τρόπους. Μπορούν επίσης να συμπεριλαμβάνουν πρώην συμμετέχοντες και τοπικούς συμμετέχοντες που δεν είναι σε θέση να συμμετάσχουν (ακόμη) σε κινητικότητα με φυσική παρουσία, προκειμένου να αυξήσουν τον τοπικό αντίκτυπο της διεθνούς δραστηριότητας. Οι οργανώσεις θα πρέπει να παρέχουν, μέσω των υφιστάμενων εργαλείων, επίσημη αναγνώριση στους συμμετέχοντες για την εθελοντική τους εργασία, όταν αυτό είναι δυνατό.

7. Ο ρόλος των εθνικών οργανισμών, των κέντρων πόρων και του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA)

Οι εθνικοί οργανισμοί είναι ζωτικής σημασίας για τη στήριξη των έργων, ώστε αυτά να αποκτήσουν όσο το δυνατόν ισχυρότερη διάσταση ένταξης και πολυμορφίας. Για τη συνεκτική και αποδοτική υλοποίηση των προγραμμάτων, οι εθνικοί οργανισμοί οφείλουν να ακολουθούν ορισμένες κοινές κατευθυντήριες γραμμές, με την απαραίτητη ευελιξία για να προσαρμόζονται στο εθνικό τους πλαίσιο. Τα κέντρα πόρων που στηρίζουν την εφαρμογή των προγραμμάτων είναι επίσης βασικοί παράγοντες προώθησης και υλοποίησης της παρούσας στρατηγικής, ιδίως όσον αφορά τη συγκέντρωση γνώσης και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων ανάπτυξης ικανοτήτων για το προσωπικό των εθνικών οργανισμών και τους δικαιούχους των προγραμμάτων.

Ομοίως, ο Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA) της Επιτροπής διαδραματίζει εξίσου σημαντικό ρόλο για τα σκέλη των προγραμμάτων τα οποία τελούν υπό κεντρική διαχείριση. Στις χώρες-εταίρους, οι αντιπροσωπείες της ΕΕ και —εφόσον υπάρχουν— τα Εθνικά Γραφεία Erasmus+ έχουν επίσης βασικό ρόλο ώστε το πρόγραμμα να προσεγγίσει περισσότερο τις ομάδες-στόχους στις οποίες απευθύνεται η παρούσα στρατηγική.

Οι εθνικοί οργανισμοί, τα κέντρα πόρων και ο EACEA θα πρέπει να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με διάφορες επιλογές και μηχανισμούς στήριξης για έργα που αποσκοπούν στην προώθηση της ένταξης και της πολυμορφίας. Τα άτομα με λιγότερες ευκαιρίες θα πρέπει να προσεγγίζονται στα αντίστοιχα προσωπικά τους περιβάλλοντα, μέσω των οργανώσεων που συνεργάζονται μαζί τους και με προσαρμογή της προσέγγισης στις συγκεκριμένες ανάγκες ενημέρωσής τους.

Επιπλέον, όλες οι δομές που υλοποιούν τα προγράμματα Erasmus+ και Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης καλούνται να εξετάσουν την προσβασιμότητα, την ένταξη και την πολυμορφία στις δικές τους δομές και δραστηριότητες. Αυτό περιλαμβάνει την ανάγκη να δοθεί προσοχή ώστε να έχουν προσβάσιμες τοποθεσίες εκδηλώσεων, να παρέχουν διερμηνεία στη νοηματική γλώσσα και/ή υπότιτλους στις εκδηλώσεις, να έχουν προσβάσιμους ιστοτόπους και υλικό, να λαμβάνουν υπόψη την πολυμορφία στις προσλήψεις τους, καθώς και στην ομάδα εμπειρογνομόνων και αξιολογητών τους.

Κατά την υλοποίηση της παρούσας στρατηγικής και την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με αυτήν, όλοι οι εμπλεκόμενοι παράγοντες δεσμεύονται να διατηρούν τακτικές

επαφές και να διαβουλεύονται με οργανώσεις και εμπειρογνώμονες που δραστηριοποιούνται σε συναφείς τομείς.

α) Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση

Οι εθνικοί οργανισμοί διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις δραστηριότητες προβολής και ενημέρωσης στη χώρα τους. Θα πρέπει να προσαρμόσουν την ενημερωτική στρατηγική τους ανάλογα με τις ειδικές ομάδες-στόχους σύμφωνα με το εθνικό τους πλαίσιο. Ενθαρρύνονται να ανακοινώνουν δημοσίως τα εθνικά τους έργα δράσης για την ένταξη και την πολυμορφία και να διασφαλίζουν τα υψηλότερα πρότυπα διαφάνειας στην επιχορήγηση έργων ένταξης και πολυμορφίας.

Οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει επίσης να αναπτύξουν κατάλληλο και προσβάσιμο ενημερωτικό υλικό, να χρησιμοποιούν διάφορους διαύλους προβολής και ενημέρωσης και θα πρέπει να στοχεύουν με προδραστικό τρόπο και να έρχονται σε επαφή με οργανώσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς συναφείς με την ένταξη και την πολυμορφία. Θα πρέπει να αναπτύξουν και να παρέχουν ενημερωτικό υλικό σε προσβάσιμες γλώσσες, συμπεριλαμβανομένης της νοηματικής γλώσσας, και κατάλληλους μορφότευπους, να συλλέγουν και να χρησιμοποιούν παραδείγματα ορθών πρακτικών και να προσφέρουν δυνατότητες δικτύωσης για τους ενδιαφερόμενους.

β) Υποστηρικτική προσέγγιση

Οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει να παρέχουν συστηματική, δίκαιη και εξατομικευμένη στήριξη στους διοργανωτές έργων ένταξης και πολυμορφίας σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής του εκάστοτε έργου. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους νεοεισερχόμενους στα προγράμματα και για τους αιτούντες που αφορούν άτομα με λιγότερες ευκαιρίες προκειμένου να αρθούν τα εμπόδια για την πλήρη συμμετοχή τους.

Οι εθνικοί οργανισμοί μπορούν να παρέχουν οι ίδιοι αυτήν την υποστηρικτική προσέγγιση ή να εφαρμόζουν συστήματα πολλαπλασιαστών, καθοδηγητών, επισκέψεων σε έργα, παροχής συμβουλών μέσω τηλεφώνου, μέσω κοινωνικής δικτύωσης ή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου κ.λπ.

Τα καθήκοντά τους περιλαμβάνουν τον καθορισμό επιπέδων πρόσθετης στήριξης, βάσει του εθνικού πλαισίου τους και σύμφωνα με διαφανές σύνολο κριτηρίων. Οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει να διαθέτουν επαρκείς ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους για να αναπτύξουν αυτήν την προσέγγιση με αποτελεσματικό και συνεχή τρόπο.

γ) Στρατηγική δράση

Οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει να αναπτύξουν εθνικό σχέδιο δράσης για την ένταξη και την πολυμορφία στο πλαίσιο του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης, το οποίο θα βασίζεται στην τοπική πραγματικότητα της χώρας, αλλά θα συνάδει πάντα με τη στρατηγική σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι εθνικοί οργανισμοί μπορούν να επικεντρωθούν σε στρατηγικές προτεραιότητες (π.χ. υποστήριξη ομάδων που αντιμετωπίζουν έναν ή περισσότερους από τους παράγοντες αποκλεισμού), αλλά δεν επιτρέπεται να αποκλείσουν καμία από τις άλλες ομάδες-στόχους, σε περίπτωση που υποβάλουν αίτηση.

Στα προγράμματα εργασίας των οργανισμών πρέπει να παρατίθενται οι δράσεις που συμβάλλουν στο εθνικό σχέδιο δράσης τους και στη στρατηγική σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πρέπει να ανακοινώνουν δημοσίως τα εθνικά τους σχέδια δράσης για την ένταξη και την πολυμορφία και να διασφαλίζουν τα υψηλότερα πρότυπα διαφάνειας όσον αφορά την επιχορήγηση έργων που αποσκοπούν στην προώθηση της ένταξης και της πολυμορφίας.

δ) Υπεύθυνοι ένταξης

Κάθε εθνικός οργανισμός πρέπει να διορίσει τουλάχιστον έναν υπεύθυνο ένταξης και πολυμορφίας, ο οποίος θα συντονίζει τις δράσεις που σχετίζονται με την ένταξη και την πολυμορφία στον εθνικό οργανισμό. Πρόκειται για τον υπεύθυνο επικοινωνίας με άλλους εθνικούς οργανισμούς, την Επιτροπή και τα κέντρα πόρων επί του θέματος αυτού.

Επιπλέον, όλα τα μέλη του προσωπικού των εθνικών οργανισμών πρέπει να γνωρίζουν την εθνική στρατηγική της χώρας τους και τη στρατηγική της ΕΕ και να τις εφαρμόζουν σε όλες τις δράσεις των προγραμμάτων.

Από την άποψη αυτή, οι υπεύθυνοι ένταξης θα πρέπει να συμβάλλουν στην ενσωμάτωση της διάστασης της ένταξης και της πολυμορφίας στον οικείο εθνικό οργανισμό και να μοιράζονται με συναδέλφους την εμπειρογνώσιά τους και όσα μαθαίνουν σχετικά με την ένταξη και την πολυμορφία. Θα πρέπει επίσης να προωθήσουν την ενσωμάτωση της διάστασης αυτής στα έργα και να βοηθήσουν στη χαρτογράφηση των ομάδων-στόχων που ενδέχεται να μην προσεγγίζονται επιτυχώς μέσω της παρούσας στρατηγικής.

ε) Κατάρτιση και δικτύωση για τις οργανώσεις, το προσωπικό των εθνικών οργανισμών και τους εμπειρογνώμονες αξιολογητές

Οι εθνικοί οργανισμοί και τα κέντρα πόρων πρέπει να διοργανώνουν συνεδρίες κατάρτισης, δικτύωσης και προβολής για οργανώσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς σχετικούς με την ένταξη και την πολυμορφία τόσο σε εθνικό όσο και σε υπερεθνικό επίπεδο. Ο διάλογος μεταξύ των διοργανωτών έργων που αποσκοπούν στην προώθηση της ένταξης και της πολυμορφίας και των εκπροσώπων των προγραμμάτων είναι επωφελής για όλους τους εμπλεκόμενους.

Πέραν άλλων εθνικών μέσων, η συντονισμένη χρήση των δραστηριοτήτων κατάρτισης και συνεργασίας (TCA) στο πλαίσιο του Erasmus+ και οι δραστηριότητες δικτύωσης (NET) στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης αποτελούν σημαντικά εργαλεία για δημιουργία ικανοτήτων και δικτύωση.

Ταυτόχρονα, απαιτείται ειδική κατάρτιση από σχετικούς επαγγελματίες για το προσωπικό των εθνικών οργανισμών και τους εμπειρογνώμονες που συμμετέχουν στην αξιολόγηση των έργων, προκειμένου να αναπτυχθούν ικανότητες στο δίκτυο των εθνικών οργανισμών για την καλύτερη αξιολόγηση και διαχείριση των έργων που αποσκοπούν στην προώθηση της ένταξης και της πολυμορφίας. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων των έργων που αποσκοπούν στην προώθηση της ένταξης και της πολυμορφίας και στην αναβάθμιση των επιτυχημένων έργων.

Οι εθνικοί οργανισμοί καλούνται να συμπεριλάβουν άτομα με λιγότερες ευκαιρίες στην ομάδα αξιολογητών τους και στις επιτροπές αξιολόγησης με σκοπό να αξιοποιήσουν την εμπειρογνώσιά τους και να τη μοιραστούν με άλλους αξιολογητές, να ευαισθητοποιήσουν και να εξασφαλίσουν καλύτερη αξιολόγηση των έργων. Για τον καλύτερο προσδιορισμό των δυνατοτήτων, την παρακολούθηση και την παροχή καθοδήγησης σε έργα που αποσκοπούν στην προώθηση της ένταξης και της πολυμορφίας, παρέχονται ειδικές κατευθυντήριες γραμμές και ειδικές ευκαιρίες κατάρτισης για το προσωπικό των εθνικών οργανισμών και τους εμπειρογνώμονες αξιολογητές.

στ) Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων

Οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει να παρέχουν στην Επιτροπή, όταν και με τη μορφή που τους ζητείται, πληροφορίες σχετικά με ορισμένους δείκτες για την παρακολούθηση της προόδου που σημειώνεται κατά την εφαρμογή της στρατηγικής.

Οι οργανισμοί πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα δεδομένα που αποθηκεύονται σε εθνικό επίπεδο στα εργαλεία ΤΠ είναι όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστα. Πρέπει επίσης να διασφαλίζουν ότι τα έργα που προωθούνται ως βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της ένταξης και της πολυμορφίας είναι καλής ποιότητας.

ζ) Συνέργειες με άλλα προγράμματα

Οι εθνικοί οργανισμοί πρέπει να υποστηρίζουν τους δικαιούχους ώστε να εντοπίζουν την πλέον κατάλληλη δράση (μορφή έργου) για το έργο τους για την ένταξη και την πολυμορφία στο πλαίσιο των προγραμμάτων ή να αναζητούν άλλες/πρόσθετες ευκαιρίες χρηματοδότησης. Άλλα προγράμματα, όπως τα καθεστώτα χρηματοδότησης του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+, των προγραμμάτων «Ορίζων Ευρώπη», «Ψηφιακή Ευρώπη» και «Δημιουργική Ευρώπη» ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, αποτελούν σχετικά παραδείγματα.

Οι οργανισμοί πρέπει να προωθούν τις διαφορετικές μορφές έργων στο πλαίσιο των προγραμμάτων προς τους δικαιούχους, ώστε να δημιουργήσουν μια οδό που να παρέχει δυνατότητες αξιοποίησης των διαφόρων ευκαιριών για τα άτομα με λιγότερες ευκαιρίες με τα οποία εργάζονται.

Οι ορθές πρακτικές όσον αφορά τις συνέργειες με άλλα προγράμματα θα πρέπει να τεκμηριώνονται και να διαδίδονται, προκειμένου να πολλαπλασιάζεται η χρήση τους και να απελευθερώνεται πλήρως το δυναμικό τους.

8. Έμπνευση από επιτυχείς εμπειρίες και ορθές πρακτικές

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσδιόρισε ορισμένες εμπειρίες και ορθές πρακτικές από προηγούμενα προγράμματα, οι οποίες κοινοποιούνται μέσω διαδικτυακών πλατφορμών. Οι ακόλουθοι πόροι παρέχουν πρόσβαση σε πρακτικές, υλικό και τεκμηρίωση σχετικά με το θέμα της ένταξης:

- **Πλατφόρμα αποτελεσμάτων των έργων Erasmus+** — πρόσβαση σε όλα τα χρηματοδοτούμενα έργα Erasmus+ με δυνατότητα αναζήτησης ανά θέμα, έτος, χώρα κ.λπ., καθώς και με δυνατότητα εντοπισμού των έργων που ακολουθούν ορθές πρακτικές σχετικά με την ένταξη, και των αποτελεσμάτων τους
- **SALTO Ένταξη και Πολυμορφία** — κατάρτιση, δημοσιεύσεις ή πόροι για διεθνή εργασία στον τομέα της νεολαίας με συμμετέχοντες με λιγότερες ευκαιρίες
- **Στρατηγική σύμπραξη για την ένταξη** — κοινοπραξία εθνικών οργανισμών που ανέπτυξαν στρατηγική προσέγγιση στον τομέα της νεολαίας για την προσέγγιση και τη διασφάλιση της συμμετοχής ομάδων-στόχων στις διάφορες χώρες
- **EPALE** – ανοιχτή κοινότητα στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων σε όλη την Ευρώπη με θεματική ενότητα για την υποστήριξη των εκπαιδευομένων (δηλ. σχετικά με τους φραγμούς, την κοινωνική ένταξη, τις αναπηρίες)
- **School education Gateway** — η διαδικτυακή πλατφόρμα της Ευρώπης για τη σχολική εκπαίδευση που περιλαμβάνει εργαλειοθήκη για την προώθηση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς
- **Βάση δεδομένων αποτελεσμάτων των έργων του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης** — παρέχει πρόσβαση σε όλα τα χρηματοδοτούμενα έργα του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης

- **Eurodesk** — Ευρωπαϊκό δίκτυο παρόχων πληροφοριών σχετικά με τα διάφορα είδη μαθησιακής κινητικότητας για νέους και για εργαζόμενους στον τομέα της νεολαίας. Το Eurodesk διαθέτει εργαλείο «εύρεσης ευκαιριών» και τροφοδοτεί την **Ευρωπαϊκή Δικτυακή Πύλη της Νεολαίας**

Επιπλέον, οι δομές που υλοποιούν τα προγράμματα και οι οργανώσεις που λαμβάνουν χρηματοδότηση θα πρέπει να παρουσιάζουν ενεργά διάφορα παραδείγματα που αποτελούν πηγή έμπνευσης και ορθές πρακτικές ένταξης και πολυμορφίας στο πλαίσιο έργων του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης. Αυτές οι δραστηριότητες διάδοσης μπορούν να διεξαχθούν μέσω διαφόρων διαύλων, όπως για παράδειγμα σε ηλεκτρονική μορφή, σε έντυπη μορφή, με ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ομοτίμων ή με τη βοήθεια πρώην συμμετεχόντων που ενεργούν ως πρεσβευτές και πολλαπλασιαστές.

